

PREZENTĂRI DE FONDURI ȘI COLECȚII

Diplomați români: Grigore Gafencu (VII)

Studiul de față, *Communism versus Man* (susținut de Grigore Gafencu în 1949 la Town Hall sub forma unei conferințe) este de fapt o sinteză a ceea ce a însemnat instaurarea regimurilor comuniste în Europa de est, după cel de al doilea război mondial.

Așa cum însuși precizează, autorul nu-și propune să facă o analiză a ideologiei comuniste așa cum a fost ea elaborată de Marx și Engels, ci consecințele „comunismului în acțiune”, ale acelui comunism dirijat de Moscova, care s-a făcut simțit atât de dureros în estul Europei. Perioada petrecută în U.R.S.S. ca ministru al României la Moscova (10 august 1940 — 22 iunie 1941) i-a oferit posibilitatea studierii fenomenului la fața locului, înțelegându-i mai bine scopurile și analizând punctele slabe care în final vor figura edificiul.

Împletirea unor vaste cunoștințe de diplomatie, istorie, politologie, sociologie și filosofie cu un solid simț al realității și cu un real talent scriitoricesc, face ca, și după patruzeci și doi de ani această sinteză să se situeze cu mult deasupra unor lucrări care, analizând același fenomen, au apărut cu precădere după prăbușirea regi murilor comuniste din Europa de est. De fapt, ceea ce impresionează poate în toate scrierile diplomatului român este actualitatea demersului, actualitate care își are sorgintea nu numai într-o temeinică pregătire teoretică și o susținută activitate diplomatică, ci mai ales din faptul că Grigore Gafencu a fost, înainte de orice, un bun român.

În numărul de față publicăm prima parte a studiului menționat. A doua parte va apărea în numărul următor.

MILIANA ȘERBU

8 Novembre 1949
Town Hall

COMMUNISM VERSUS MAN

Mr. Chairman, Ladies and Gentlemen:

Allow me first of all to limit the subject which I am about to treat. I do not intend to attack Communism as a whole, still less the Communist Doctrine, but merely to deal with Communism in action as it shows itself today in the policies of the Soviet Union. It is not the ideas of Marx but the activity of Stalin that we will examine.

GRIGORE GAFENCU ȘI SOȚIA. Fig. 1

I hasten to point out that the same subject: Communism versus Man, could equally well be treated in relation to Marx and Marxism. It is, in fact, a subject which has interested many political thinkers. Some of these have considered that Marxian materialism, since it totally ignores spiritual values is obviously directed against Man, while others, on the contrary, referring to the Marxian dialectic, that is to say the combative force of Marx thought, which is entirely directed to freeing Man from the weight of economic and social injustice, have proclaimed that Marx was the friend, protector and liberator of the human being. But such a philosophical discussion would lead us too far afield. The poignant problems of today confine us to a more limited domain; that in which Moscow — directed Communism now acts.

Actually, Russian Communism is today Communism itself; Moscow proclaims it, and all orthodox Communists recognize it. Between the theories and the prophecies of Marx (of which few have survived the passing of time), and the unquestionable reality of Stalin's power a believing Communist has no right to hesitate; he accepts the Soviet Union as the supreme incarnation of the proletarian revolution and concedes to Moscow the right to represent, protect and direct Communism. Not to obey Moscow is for a Communist and error, a betrayal, a crime. That is the fearful sin of which Tito has been guilty.

Let us accept this tie, this identification claimed by the Communists themselves between the U.R.S.S., and the cause of revolution, and confine ourselves in judging the attitude of Communism toward Man, to the policies followed and the methods used by Moscow, not only in Russia itself, but also in the newly conquered countries, that is to say in Eastern Europe.

Karl Marx had foreseen the necessity of a dictatorship in order to impose by force the economic and social transformations which he judged essential, but the idea, which he developed only once in his writings, did not attract him, for he perceived its dangers. The dictatorship that he foresaw was purely provisional, and was to lead as rapidly as possible to a socialist community where the liberated individual would no longer be subjected to undesirable constraint by the State.

This dictatorship, which Marx had merely suggested, Lenin created once and for all, and Stalin has established himself in it deliberately, powerfully and permanently. Apparently the revolutionary experience persuaded the Communist leaders that to overthrow institutions and change laws was not sufficient for the transformation of Man into the enlightened citizen, free from former prejudices, who would deserve, according to their belief, to live in freedom in the ideal Republic of the future. Man resisted the revolutionary commandments, and, in spite of the collapse of the world in which he lived, was still indissolubly bound not only to his economic interests as he had been in the habit of conceiving them, but also to the spiritual values which had always illumined his life.

One of the principle reasons that seemed to justify from the revolutionary point of view the continuance of a dictatorship beyond the period foreseen by Marx and his disciples was that it allowed the new regime time effectively to control the transformation of Man, to separate the sheep from the goats and to re-educate the former — after liquidating the latter. For both operations force was necessary; only a dictatorial regime could decide on and apply effective measures, could watch over the individual, sound his thoughts, spy out his acts, impose on him new Truths, make of him the kind

of man required, and pitilessly suppress all incorrigibles. Thus from its very inception the Communist regime engaged in a decisive struggle with Man, and allowed the rhythm of revolutionary development to depend on the result of this struggle.

But here a new factor intervened which was to determine the relations between the revolutionary power and Man. This factor was fear, the fear of Authority before Man, on whom it tries to impose a system of constraint and violence. The great Italian historian, Guglielmo Ferrero, whose friend I had the honor to be, has admirably described the Great Fear that seizes upon a dictatorship which knows itself to be contested and illegitimate. "Power is condemned to live in terror", wrote Ferrero, "because in order to govern it uses violence and terror. Its subjects fear the arbitrary power which they must obey, while that power itself fears the subjects whom it commands. Cain fears Abel; that is why he ends by slaying him. Here is the explanation of the Holy Fear of dictatorship; it is merely the fear inherent in power, fear of the revolt of its subjects, a fear which from the very outset seizes upon all powers that are founded on force".

It is natural that such fear should have a particular hold on the Communist revolutionary Government, since it has embarked on a vital struggle with Man, seeking to adapt him to its own ideas, to recreate him according to its own conception. On this struggle depends not only the success of communism, but the very justification of revolution itself. The great fear of the Communist rulers before Man's reactions, physical but also moral and intellectual, (and the latter may be even more dangerous than an improbable armed revolt), drives them constantly to increase the constraint they exert both on the material life and on the spirit of Man. The police force must be indefinitely developed so as to penetrate into every corner of human life to guard and enforce conformity, to surprise every straying thought and suppress beforehand any subversive gesture. Inversely, as constraint grows heavier the Great Fear felt by the rulers before the unpredictable reactions of the human soul, which might, like an over-compressed vapor, give rise to some fatal explosion also increases. As a result we see the holders of power shutting themselves up in fortresses like medieval barons, (I know from experience that a triple cordon of police must be forced to penetrate into the Kremlin). We see that the mighty chiefs of the Communist dictatorship, whose portraits and busts are generously scattered throughout every country behind the Iron Curtain, when they are compelled to appear in flesh and blood move furtively, like the guilty, that they travel in armed cars, driven at top speed, that they never move from city to city unless accompanied by their personal guards, by a vast array of detectives, an army of lackeys, and, last but not least, by their own tried and trusted cooks. In fact in this vast empire of fear, where the relations between the individual and his rulers have evolved into a silent but implacable war, that of Communism versus Man, the leaders of the revolution are at once the masters and the slaves of terror.

The war against Man has assumed under the Communist regime a specific character of unusual gravity. That it should be so is not, to tell the truth, entirely the fault of Communism; historical and geographical factors exist which must be taken into account. In Russia the Government, whatever its nature, whether Czarist or Revolutionary, has always assumed a violent and arbitrary form, and Marx cannot be blamed if Holy Russia, which, like the

Good German that he was, he wished to see totally destroyed, has marked with its own ineradicable imprint the regime which aspires to impose Marxism on the world.

But there is another factor far more important, which explains why the Soviet Regime is unlike all other revolutionary regimes.

It is much easier in our day to start a revolution than to end one; it is much easier to succumb by surprise to a dictatorship than to get rid of it. When a revolutionary and dictatorial regime, which can be assumed to be familiar with the technique of a Coup d'Etat, makes every effort to maintain itself in power and to defend itself by all the modern arms of which the State today disposes, it would be astounding if a revolt or a counter-revolution were ever to break out. In its struggle against Man the Communist dictatorship occupies a privileged position; it can use aggression as it pleases and can always take the offensive. Today those who have at their disposal a large number of tanks and machine guns need not take note of public opinion nor consider the limits of human suffering. They can move ahead indefinitely. In this way, the revolution escapes from the people, and is no longer subject to the influence of the masses, of the nation. It becomes identified with authority, by which it is absorbed. Authority then becomes an end in itself. To remain in power against all and everything, to make of power the supreme, exclusive and permanent attribute of a party and its leader, to sacrifice for this object all ideas and all men who become troublesome or superfluous, is the to which a Totalitarian regime which disposes of a good police force naturally and inevitably tends today. The struggle against Man in such a regime loses its revolutionary character; it soon ceases to be a question of doing violence to the individual with the object of correcting and improving him, and the problem becomes one of keeping him in subjection just because he is a man, and his natural human reactions unless they are crushed beforehand, might lead him to contest the legitimacy of the dictatorial power. This total rupture with Man seems to me to be the distinctive trait of the Communist power as it reveals itself in the Soviet State.

To be as explicit as possible let me illustrate my thought by an example. When a European speaks of „Revolution” he thinks above all of the French Revolution. In spite of its horrors and the vast upheaval it has created the Bolshevik Revolution has not succeeded in surplanting the French Revolution in the order of greatness. When we speak of the Great Revolution it is 1789 that we mean. I believe that is because the French Revolution was always closely in touch with the impulses, the currents of thought and feeling at work among the people, that is to say, with Man, conscious of his quality of citizen, and incorporated into the great living and acting mass of the nation. The movement which brought about the French Revolution was certainly not lacking in abstract ideas, both generous and fiery, like those which have inspired all great revolutionary movements, but the enthusiastic collaboration of the “*enfants de la Patrie*”, the Nation's children, was required to bring about the explosion. Twice these children of the Nation influenced decisively the fate of the revolution by snatching, as says the Marseillaise, the body standard from tyranny's hand. First, at the beginning of the revolution by successive risings such as that which led to the fall of the Bastille on July 14th 1789, the people shook the old regime to its foundation; and again, after the revolution had led to the Terror the nation gave its full support to the revolt of the

Convention on the 9th Thermidor which made an end of the reign of Robespierre and sent the new tyrant to the scaffold. I believe that it is impossible to exaggerate the importance of this date, the 9th Thermidor, in the history of the Revolution and in that of France and even of Europe. By bringing to an end a regime of violence (which had lasted for thirteen months) it humanized the revolution and allowed it to adapt the abstract ideas by which it was inspired to the real needs and aspirations of Man and the possibilities of life. Thus the French Revolution has taken its place in history not as a bottomless abyss, but as a bold bridge thrown between the past and the future.

The Marxian and Bolshevik Revolution has not been as fortunate; it has not had its 9th Thermidor. Yet that this date has played an important part in the imagination of the Russian leaders is certain. One need only live however briefly in Soviet Russia, one need only talk with its leaders, and read its revolutionnary literature to discover to what extent the memory of the 9th Thermidor haunted and still haunts the thoughts of its theorists and politicians.

But these prudent men have known how to elude the revenge of history. In order to live in safety they have organized scientifically for today everything is scientific — a police-State which is able to resist both the wear and tear of time and the fury of mobs. This police-State, that is to say the Terror permanently established, with its seat in Moscow, has represented for more than thirty years the Communist Revolution both within Russia and without. This is a fact which has triumphed over the prophecies of Karl Marx. Since the Revolution was not able to bring the Terror which has conquered the Revolution, absorbing all its living forces, so that, swollen with a sap not its own, it shows itself, aggressive and formidable, ready to turn the revolutionary torrent into the direction it desires: that of a struggle against Man which will assure to those in power today the benefits and security of power in the future.

II.

Let us now go to the heart of the matter and examine the weapons which Communism has chosen in its struggle with Man.

First of all there is the might political weapon which directs and decides the battle; the Party. Dedicated to building the society of tomorrow, that is to say, to the triumph of the Communist religion, (for Communism is like other religions only in the fact it puts its Paradise in the future), the Party is the active, the fighting wing of the Communist State. While the Communist State appears, like any bourgeois State, to be static and pacifically inclined the Party represents action and continued strife. From this arises a duality in every Communist regime; on the one hand there is the State, which, using a familiar vocabulary, claims to apply the Law and guarantees individual rights and liberties; on the other hand there is the Party, permanently mobilized for the defense of the revolution, obeying its own special laws and subject to its own special discipline and morality. The State seems to live in peace; the Party is always at war.

This dualism is, however, only apparent, for the first aim of the Party — an aim already achieved not only in Russia, but in the satellite countries — is to gain possession of the State, to become identified with it, to substitute itself for the State in the exercise of power. In fact the State, whose Consti-

tution is supposed to serve the community as a whole, becomes a mere outward shell, empty of all substance, whereas the Party, whose function is to carry on and complete the work of the revolution, becomes the one supreme reality. The confusion rising from such an identification of the State with the Party allows the latter in order to retain power at all costs to carry on its war with the individual not in its own name but in that of the public welfare. In this way the opponents of Communism, even those who are merely indifferent or opportunistic if their convictions seem doubtful are attacked as enemies of the State, as offenders against public law, as criminals and traitors. This kind of confusion becomes the rule in public life and determines the relations between individuals in a „popular democracy”.

Let us examine some examples drawn from public or international life. The satellite nations are, as you have certainly heard since Moscow constantly reiterates, it, entirely sovereign States. Even the full and absolute sovereignty of Albania has been emphatically asserted in the course of international debates. This may even be true. Why should not the satellite countries including Albania be sovereign? What we need to know is the meaning that can still be attached to the term State? In all the countries behind the iron curtain the Communist Party, seizing power, has substituted itself for the State. But the Communist Party in each of these countries is only a fraction of a larger whole; it is an integral part of the great Communist Party directed by Moscow. This larger whole impose its will on each fraction in return for its support. All these fractions of a single party which is ever the same are obedient to the same rules, are subject to the same iron discipline and follow the orders of the same leader. Under these conditions what is the sovereignty of Albania worth? A satellite State may be sovereign, but its rules are not. They obey the voice of a master. It is not the so-called sovereignty which decides, but this, foreign master.

That is why we have seen and still see in Poland, in Bulgaria, in Hungary public men, even Ministers who were well known Communists yesterday, brought to trial and condemned for treason, not because they have served their country ill, but because they disappointed or alarmed the Party which is faithful to Moscow, and which has substituted itself for their country and henceforward calls itself Poland, Bulgaria or Hungary.

The case of Tito is even more flagrant. The Yugoslav Dictator has many sins on his conscience but he cannot be accused of abandoning or betraying the sovereignty of his country. Yet it is as a „traitor” that Tito is denounced and exposed to public attack. We will return to his case, for it throws much light on certain procedures which were long obscure.

What we have just noted as to public life allows us better to understand what goes on within a country when this peculiar organism, the fused Party-State, faces the isolated individual. There, too, an outward facade is preserved, and the State appears to exercise its normal function of guaranteeing to the citizen his civil, political and religious rights. It does so by writing them into the Constitution, as was the case in Soviet Russia, or by entering into solemn engagements, as did Roumania, Hungary and Bulgaria, in signing peace treaties with the United States, England and the Soviet Union. But when these engagements are to be kept the Party intervenes, and it alone has the right to interpret Constitution and treaties. Now the Party, as we have seen, is a fighting instrument, created to carry on the Holy War for the ad-

vancement of the revolution, and above all, to retrain power. It will, therefore, recognize no rights at all to those with whom it is in war. For the Party its adversaries are criminals and evil doers, who are trying to destroy the society of the future in its cradle. They must, therefore, be thrust at once out of society, out of the State, beyond the Law.

The identification of State and Party which we have described has created in all countries under a Communist regime a class of Pariahs, which includes the greater part of the population. These people are exiles within the boundaries of their own country, for they stand outside the limits of the Law. In the merciless war that Communism is waging on the human race they are the Communists' prisoners of war.

To exphasize the infamy of these prisoners the Party chooses certain of their number, usually the best known and most representative members of this desperate but still resisting humanity, to be brought before the Law not for the sake of judging them, since they are condemned beforehand, but in order to give publicity to their degradation and their punishment. We then see pass before these tribunals, which, like the State, keep the trappings and apparel of Justice, but which, also like the State, are hollow and empty of substance, the best citizens of each country. We see a Cardinal Mindzenty, who, like many other prelates and believers in Hungary, Czechoslovakia, Poland, Roumania, resisted Communism in the name of faith and Christianity; a Petkof, the valient agrarian leader of Bulgaria, defender of the land, faithful to the aspirations of his fellow peasants; another great Christian and agrarian leader, the Roumanian Juliu Maniu, whose ardent faith in democracy enlightened the political life of his country for a quarter of a century, and hundreds, thousands of others, some well known, some obscure, but all equally guilty of having taken the part of Man in the struggle between Communism and Humanity. All have followed the same Calvary, from the parody of justice to the scaffold, or to hard labor for life.

It would be interesting to scrutinize closely that other weapon used to break down human resistance, the Law as it is conceived and applied in States dominated by the Communist Party, but such a study would lead us too far. I refer those of you who are interested in the subject to the voluminous works of Mr. Andre Vichinsky a great expert on the subject of Soviet Law. You are doubtless aware that the eloquent Minister of Foreign Affairs of the U.S.S.R. was yesterday a not less eloquent public prosecutor, and, thanks to his knowledge of the aims and methods of Soviet Justice, asked and obtained the condemnation of some of the most famous apostles of the revolution. The detailed account which he gives of this branch of Soviet science is therefore extremely valuable and deserves close examination. Here we need only note that opinion of the eminent Soviet jurist as to the foundations of Justice differs widely from the proud old Latin saying; "Fiat Justitia, ruat caelum". (Let justice be done though the skies fall). Mr. Vichinsky's conception of Justice is less abstract and much more practical. According to him justice must be determined by the interests and aspirations of the community; it must guarantee the safety of the State, and lead society toward a better world. If we remember that in a totalitarian regime the State, the country; the world — and especially the Better World — mean simply the Party, we have a definition of a militant Justice, a mere fighting weapon, an instrument of domination, perfectly adapted to the needs of a Dictator, whether Nazi, Fascist or Com-

munist. How far have got from that conception of law which has determined the development of our whole civilisation, making of man the reason and the end of all rights.

Men have long pictured Justice as a blind goddess with a bandage over her eyes as proof of her impartiality. We have seen her with scales in her hand and a sword at her side. Totalitarian jurisprudence has snatched the bandage from the goddess's eyes and thrown her sword upon the scales to weigh them down. A debased and mutilated Justice has herself entered the struggle against Man.

To the evil deeds of a justice so conceived must be added the methods used by the servants of the Party; the police the secret services, the authorities responsible for investigation and inquiry, all the machinery of a power which acts in silence and darkness without legal or constitutional limits. From the mysterious agent so often referred to by Mr. Churchill, who knocks at his victim's door at night, enters his home, breaks every tie that binds him to life, and carries him away to some secret place for trial, to the subtle tormentors who pierce the depth of his soul, not to extract his secret, for which they care little, but to fill it with confusion and wring from him confessions needed for Heaven knows what reason — all the enemies of Man are here, ready to fall upon their prey. The dilators, the inquisitors, the servile bureaucrats, the terrified judges, the fanatical half-mad partisans, the sadistic executioners, all these necessary helpers of totalitarian justice are happy to act in secret. They have Man at their mercy, shut in between four walls, cut off from the world, so that they can dispose of him and of the spark of humanity within him at their will and pleasure.

The struggle that is now going on in many a secret cell to put out the light of the spirit and distort the conscience of Man is one of the most appalling facts of history. When the first strange confessions were produced at the famous Moscow trials of 1936 we scarcely dared to explore the mystery. Certain widely read books — I refer among others, to Koestler's *Darkness at Noon* — have tried to unveil the secret. Yet shivering at the tale, we still believed that such a work could only refer to an imaginary world. Since then, however, Soviet Russia has exported its methods of justice and has shared their benefits with all the countries behind the iron curtain. Today absurd and incomprehensible confessions in the midst of a political trial no longer astonish us; they fall into the usual pattern of events. Yet we should not lightly forget the fact that every such confession implies the tragic collapse of a human soul. We have all seen the portraits of Cardinal Mindszenty before and after the treatment to which he was subjected, a treatment which brought about his disquieting confession. Since then we have heard the last words of another Hungarian, the former Communist Minister, Rajk, accused of high treason: "I admit everything and I have nothing to add. I have been a puppet in the hands of Tito and his American masters. I wish to state beforehand that I have deserved the sentence that will be pronounced against me". The sentence was death. The Party which was at once accuser, judge and jury, sent Rajk to execution, glad before destroying his body to have "cleansed his soul", that is to say, to have persuaded him to assume responsibility for certain "crimes" which it was desirable to air publicly.

For those who have not yet understood there are today many explanations offered by the most authoritative Communist sources. For instance

Mr. Moshe Piyade, eminent doctinaire of Yugoslav Communism, says of the Budapest Trial; "This trial is a penetration into Europe of the dark methods of the Soviet Intelligence Service. It is more than a provocation; the trial reveals the complete and ruthless degradation of some Communist Parties'".

For Mr. Piyade, who is himself a Communist, it is merely a question of the degradation of certain fractions of the Party. To us the evil seems far greater, it is the degradation of Man himself as a result of the illicit hold which in a Communist regime the Party assumes over the entire public and private life of the nation.

I must point out another weapon, the most dangerous, of all, which Communism once in power uses in its struggle with Man; it is falsehood imposed as official Truth. Lies, spread by the most insinuating and persuasive propaganda, are supposed not only to guide, but to fashion the whole life of a nation. Their initial object was gradually to prepare the people for the coming of a new and better world, but as the revolution has altered in character their object has become merely to guarantee to the Party its tenure of power. That is why official Truth, the dogma of the Communist Church in Moscow, has constantly become more conservative, more reactionary, has done away with all free will, with every kind of liberty in every domain of human thought and activity. Lies penetrate into the past and remake history according to party needs. For instance Bolshevich history retracts only the names of the leaders who have remained in power, the others are erased from the records. Lies seize on youth at the earliest age, so that it may learn only what it know to be a docile instrument in the hands of authority. Lies enter into the domain of art to drive out inspiration and free creation. Lies direct science toward ends useful to the rulers, while suppressing all freedom of research, criticism and thought. Lies pervert the whole public life and distort the idea of democracy and the idea of peace. Man, hunted down on all sides, could still hope to escape the investigations of Communist justice by living hidden without rights or freedom, aloof from politics. But how can he escape the constant threat of all-invading Lie? He cannot find refuge in the past, for history has been confiscated by the Party; he cannot find consolation in the arts, for Communist sculpture offers him only busts of Stalin and Communist poetry, after driving out of its temple the "cosmopolites", the "individualists", the "spiritualists", the "idealists", spends its time in glorifying the life of the Kolkoze. He cannot enlarge his knowledge or learn what is going on in the world without hearing daily, at every hour, the voice of his newspaper or his radio repeating that; "While in the capitalist country the economic situation is deteriorating from day to day... in the countries of Peoples' Democracy, on the contrary, we observe a powerful upsurge in all branches of national economy alongside with great progress in the cultural and material welfare of the population". (I quote a passage from the latest speech of Mr. Vichinsky in the United Nations). And we can find an almost identical passage in the great speech which Mr. Malinkov has first delivered in Moscow.

Man, living behind the Iron Curtain, half crushed by the wretchedness of his life, knows well that none of this is true. He also knows, which increases his confusion and his sense of degradation, that he is not even expected to believe it. All that is required is that he should pretend to believe, above all,

that he should never allow the least doubt to appear. Otherwise he will be considered as a delinquent and a traitor.

To understand the subtlety of mind which men beyond the iron curtain need to interpret official Truth, I will mention the example of Tito. You will doubtless remember that in the accusations made against him and his followers by the Cominform in June 1948, it was stated that the Yugoslav Dictator had been guilty of favoring small agrarian ownership instead of pushing on the collectivization of land. He was also accused of having kept a coalition Gouvernement in power instead of one strictly Communist, and of having failed duly to respect certain Soviet bureaucrats and secret police agents who were acting on Yugoslav soil.

The gravity of these accusations lies in the fact that all the acts held against Marshall Tito were in strict conformity with the orders of official Communist propaganda. Moscow had constantly reiterated that new regimes in Eastern Europe were to keep coalition governments in power, were to respect small peasant proprietors, and were to maintain intact the national sovereignty of their various States. Tito was, in fact, accused of having taken all these recommendations literally, in fact, accused of having taken all these recommendations literally, of having failed to understand their complete hypocrisy. He was guilty of the most serious crime that a Communist can commit; the crime of betraying the Law of the Lie.

3 noiembrie 1949
Town Hall

Traducere :

COMUNISMUL FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU OMUL

Domnule Președinte, Doamnelor și Domnilor:

Permiteți-mi ca, înainte de toate, să delimitez subiectul pe care îl voi trata. Nu intenționez să atac Comunismul în întregul lui și, cu atât mai puțin, doctrina comunistă, ci mă voi ocupa numai de acel comunism în acțiune, așa cum apare el astăzi în politica Uniunii Sovietice. Voi analiza nu ideile lui Marx, ci activitatea lui Stalin.

Mă grăbesc să arăt că același subiect — Comunismul față în față Omul — poate fi la fel de bine tratat și în relație cu Marx și marxismul. Este, de fapt, un subiect care i-a preocupat pe mulți gânditori. Unii dintre aceștia au considerat că materialismul lui Marx este evident îndreptat împotriva Omului, întrucât ignoră cu desăvârșire valorile spirituale, în timp ce alții, dimpotrivă, referindu-se la dialectica marxistă, adică la forța combativă a gândirii lui Marx, care este direcționată spre eliberarea Omului de sub apăsarea nedreptăților sociale și economice, au proclamat că Marx a fost prietenul, apărătorul și eliberatorul ființei umane. Dar o astfel de discuție filosofică ne-ar îndepărta de la subiectul nostru. Problemele arzătoare de azi ne obligă să ne limităm la un domeniu mai restrâns: acela referitor la comunismul comandat de la Moscova.

De fapt, Comunismul din Rusia este astăzi Comunismul însuși; Moscova proclamă aceasta și toți comuniștii ortodocși o recunosc. Între teoriile și profetiile lui Marx (dintre care puține au supraviețuit în timp) și realitatea de

necontestat a puterii lui Stalin, un comunist convins nu are dreptul să ezite: el acceptă că Uniunea Sovietică este suprema întrupare a revoluției proletare și recunoaște Moscovei dreptul de a reprezenta, apăra și conduce Comunismul. A nu te supune Moscovei este pentru un comunist o erezie, o trădare, o crimă. Acesta este cumplitul păcat de care s-a făcut vinovat Tito.

Să acceptăm această legătură, această identificare susținută chiar de Comuniști — între U.R.S.S. și cauza revoluției, și să ne rezumăm, în aprecierea atitudinii Comunismului față de Om, la politica Moscovei și la metodele folosite nu numai în Rusia, ci și în țările recent cucerite, adică în Europa de Est.

Karl Marx prevăzuse necesitatea unei dictaturi pentru impunerea cu forța a acelor transformări economice și sociale pe care el le socotea esențiale, însă această idee, pe care a dezvoltat-o o singură dată în scrierile sale, nu l-a atras, căci i-a întrevăzut și riscurile. Dictatura pe care el o preconiza era absolut provizorie și era menită să conducă, cât de curînd posibil, la crearea unei comunități socialiste, în care individul, eliberat, să nu mai fie supus de către Stat constringerilor.

Această dictatură, pe care Marx a sugerat-o doar, a fost creată de Lenin odată pentru totdeauna, iar Stalin s-a instalat în ea deliberat, autoritar și etern. Aparent, experiența revoluționară i-a convins pe liderii comuniști că nu era suficient să se desființeze instituțiile și să se modifice legi pentru a transforma Omul în acel cetățean luminat, eliberat de vechile prejudecăți, care să fie demn să trăiască liber în ideala Republică a viitorului. Omul rezista comandamentelor revoluționare și, în ciuda destrămării lumii în care trăia, era încă indisolubil legat nu numai de interesele sale economice, așa cum se obișnuise să și le formuleze, ci și valorile spirituale care îi luminaseră întotdeauna existența.

Unul dintre principalele motive care a părut să justifice din punct de vedere revoluționar continuarea dictaturii dincolo de perioada prevăzută de Marx și de discipolii săi a fost că aceasta a oferit noului regim timp efectiv pentru a controla transformarea Omului, pentru a separa pe docili de încăpăținați și a-i reeduca pe cei dintii, după eliminarea celor din urmă. Pentru ambele operații era nevoie de forță; numai un regim dictatorial putea să hotărască și să aplice măsuri eficace, să supravegheze individual, să-i controleze gîndurile, să-i spioneze acțiunile și să-i impună Adevăruri noi, făcînd din el omul dorit, suprimînd fără milă pe toți cei de necorijat. Astfel, de la bun început regimul comunist s-a angajat într-o bătălie decisivă împotriva Omului și a făcut ca ritmul dezvoltării revoluționare să depindă de rezultatul acestei lupte.

Dar în acest punct a intervenit un factor nou, care avea să determine relațiile dintre puterea revoluționară și Om. Acest factor a fost teama, teama Autorităților în fața Omului căruia încercau să-i impună un sistem de constringere și violență. Marele istoric italian, Guglielmo Ferrero, al cărui prieten am avut cîntea să fiu, a descris admirabil Marea Teamă care pune stăpînire pe o dictatură care se știe contestată și nelegitimă. „Puterea este condamnată să trăiască în spaimă”, scria Ferrero, „fiindcă pentru a governa, ea folosește violența și teroarea. Supușii ei se tem de puterea arbitrară căreia trebuie să-i dea ascultare, iar puterea însăși se teme de supușii pe care îi comandă. Cain se teme de Abel; de aceea sîrșește prin a-l ucide. Aceasta este explicația Sfintei Spaime a dictaturii, este mai degrabă teama inerentă puterii, teama de revolta supușilor, o teamă care de la început pune stăpînire pe toate puterile întemeiate pe forță.

E firesc ca o astfel de teamă să cuprindă în mod special Guvernarea revoluționară Comunistă, întrucât aceasta s-a angajat într-o luptă pe viață și pe moarte împotriva Omului, căutând să-l adapteze propriilor idei, să-l recreeze conform propriilor concepții. De rezultatul acestei lupte depinde nu numai succesul comunismului, ci chiar justificarea revoluției însăși. Marea teamă a conducătorilor comuniști față de reacțiile Omului, atât fizice, cât și morale și intelectuale (acestea din urmă pot fi chiar mai primejdioase decît o improbabilă revoltă armată), îi fac să sporească mereu constrîngerile pe care le exercită atît asupra vieții materiale cît și asupra spiritului. Forța polițienească trebuie să fie dezvoltată fără limite, așa încît să pătrundă în fiecare ungher al vieții umane, să păzească și să întărească supunerea, să surprindă orice gînd neconform ori să oprească dinainte orice gest subversiv. Pe de altă parte, cu cît constrîngerile sporesc, Marea Spaimă pe care o simt conducătorii față de reacțiile imprevizibile ale sufletului omenesc, — care, asemeni aburului prea comprimat, ar putea produce o explozie fatală — crește la rîndul ei. Ca urmare, îi vedem pe deținătorii puterii ferecîndu-se în fortărețe precum baronii medievali. (Știu din proprie experiență că pentru a intra în Kremlin trebuie să treci de un cordon triplu de polițiști). Constatăm că puternicii șefi ai dictaturii comuniste, ale căror portrete și busturi sînt din abundență răspîndite peste tot în țările din spatele Cortinei de Fier, atunci cînd sînt nevoiți să apară în carne și oase în public, o fac pe furis, ca cei vinovați, în mașini blindate, care merg cu viteza maximă, nu se deplasează niciodată dintr-un oraș în altul decît însoțiți de gărzile personale, de un mare alai de polițiști, de o armată de servitori și, în sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, de bucătarii proprii, verificați și credincioși. De fapt, în acest uriaș imperiu al fricii, în care relațiile dintre individ și conducătorii săi au dat naștere la un tacit dar implacabil război, acela al Comunismului cu Omul, capii revoluției sînt în același timp stăpîinii și sclavii teroarei.

Războiul împotriva Omului a căpătat în regimul comunist un caracter particular, de o neobișnuită acuitate. Ca să fim cinstiți, vina nu este în întregime a Comunismului, există de asemenea, factori istorici și geografici de care trebuie să ținem seama. În Rusia, guvernarea, indiferent de natura ei, țaristă sau revoluționară, a luat întotdeauna o formă violentă și arbitrară, și nu Marx poate fi acuzat dacă Sfînta Rusie, pe care el, ca bun german, dorea s-o vadă în întregime distrusă, și-a pus propria amprentă de neșters asupra regimului care aspiră să impună marxismul în lume.

Dar mai există un factor, cu mult mai important, care explică de ce regimul sovietic se deosebește de alte regimuri revoluționare.

În zilele noastre mult mai ușor e să începi, să pornești o revoluție decît s-o oprești; e mult mai ușor să cazi sub o dictatură prin surprindere, decît să scapi de ea. Atunci cînd un regim revoluționar și dictatorial, care, se presupune, e familiarizat cu tehnicile unei Lovituri de Stat, face toate eforturile pentru a se menține la putere și pentru a se apăra cu toate mijloacele moderne de care dispune astăzi Statul, izbucnirea unei revolte sau a unei contrarevoluții ar fi un fapt de-a dreptul uluitor. În lupta sa împotriva Omului, dictatura comunistă ocupă o poziție privilegiată; ea poate folosi agresiunea așa cum crede de cuviință și poate lua întotdeauna ofensiva. Astăzi, cei care au la dispoziție un număr mare de tancuri și puști n-au nevoie să țină seama nici de opinia publică și nici de limitele suferinței omenеști. Pot să meargă înainte la nesfîrșit. În acest mod, revoluția se îndepărtează de popor și nu se mai

supune influenței maselor, a națiunii. Ea devine identificabilă cu autoritatea, cu care se contopește. Astfel autoritatea devine un scop în sine. A rămâne la putere împotriva a toți și a toate, a face din putere atributul suprem, exclusiv și permanent al partidului și al conducătorului acestuia, a sacrifica acestui scop orice idee și orice om care devine stinjenitor sau inutil, iată țelul spre care tinde azi firește și inevitabil orice regim totalitar care dispune de o forță polițienească eficientă. Într-un astfel de regim lupta împotriva Omului își pierde caracterul revoluționar; ea încetează rapid de a mai fi o chestiune de violență aplicată individului în scopul de a-l corecta și schimba în bine, și devine o problemă de menținere a individului în stare de supunere numai pentru că e om și fiindcă reacțiile lui umane firești, dacă nu sînt înăbușite la vreme, îl pot face să conteste legitimitatea puterii dictatoriale. Această totală îndepărtare de Om mi se pare a fi caracteristica esențială a puterii comuniste așa cum se prezintă ea în statul sovietic.

Pentru a fi cît mai explicit, îmi voi ilustra ideile cu un exemplu. Cînd un european vorbește despre „Revoluție” el se gîndește cu precădere la Revoluția Franceză. Cu toate ororile și uriașele sale mișcări, Revoluția Bolșevică n-a izbutit să depășească în măreție Revoluția Franceză. Cînd vorbim despre Marea Revoluție, ne referim la anul 1789. Cred că aceasta se datorează faptului că Revoluția Franceză a fost permanent și strîns legată de pornirile și curente de gîndire și simțire care animau poporul, adică de Omul conștient de calitatea sa de cetățean și inclus în marea masă vie și activă a națiunii. Mișcările care a dus la izbucnirea Revoluției Franceze nu i-au lipsit, desigur, ideile abstracte, generoase și înflăcărâte, ascmeni acelora care au inspirat toate marile revoluții, dar a fost nevoie de implicarea entuziastă a acelor „enfants de la Patrie”, copiii Națiunii, pentru ca să se producă explozia. De două ori acești copii ai națiunii au influențat în mod hotărîtor soarta revoluției smulgînd, așa cum spune Marseilleza, drapelul însingerat din mîinile tiranilor. Mai întîi, la începutul revoluției, prin răzmerițe succesive, cum a fost cea care a dus la căderea Bastiliei la 14 iulie 1789, poporul a făcut să se clatine temeliiile vechiului regim, și iarăși, după ce revoluția a adus la Teroare, nația a sprijinit din plin Convenția, la 9 Thermidor punînd capăt domniei lui Robespierre și trimitînd la eașafond pe noul tiran. Cred că este imposibil să se exagereze asupra importanței acestei date, 9 Thermidor, în istoria revoluției, în cea a Franței și chiar a Europei. Punînd capăt unui regim al violenței (care durase 13 luni) ea a umanizat revoluția și a făcut posibilă adaptarea ideilor abstracte de care aceasta era inspirată la nevoile reale, la aspirațiile Omului, la posibilitățile existenței. De aceea Revoluția Franceză și-a ocupat locul său în istorie nu ca o prăpastie fără fund, ci ca o punte solidă între trecut și viitor.

Revoluția Bolșevică n-a fost atît de norocoasă; ea nu și-a avut ziua ei de 9 Thermidor. Cu toate acestea e sigur că această dată a jucat un rol important în imaginația liderilor ruși. Trebuie doar să fi trăit cîțuși de puțin în Rusia Sovietică, trebuie doar să fi discutat cu conducătorii săi și să fie citit literatura revoluționară a acestei țări ca să descoperi în ce măsură amintirea lui 9 Thermidor a urmărit și urmărește încă gîndurile teoreticienilor și politicianilor săi.

Dar acești oameni prudenți au știut cum să scape de judecata istoriei. Pentru a trăi în siguranță ei au organizat în mod științific — căci astăzi totul e științific — un Stat polițienesc capabil să reziste atît uzurii timpului, cît și furiei mulțimilor. Acest stat polițienesc, cu alte cuvinte Teroarea instituționalizată, permanentă, cu sediul la Moscova, reprezintă de mai bine de 30 de ani Revoluția Comunistă, atît în Rusia cît și dincolo de hotarele ei.

Accasta este o realitate care a triumfat asupra profetiilor lui Karl Marx. Întrucît Revoluția n-a putut să pună capăt Terorii, Teroarea este cea care a cucerit Revoluția absorbind toate forțele vitale ale acesteia, astfel încît, alimentată cu o sevă care nu-i aparține, ea se relevă agresivă și formidabilă, gata să deturneze șuvoiul revoluționar în direcția dorită: aceea a unei lupte împotriva Omului, care va asigura celor aflați astăzi la putere beneficiile și siguranța puterii pe viitor.

II

Să trecem acum la miezul problemei și să analizăm armele pe care comunismul le-a ales în lupta sa împotriva Omului.

Înainte de toate, este vorba de puternica armă politică, armă ce dirijează și hotărăște bătaia, Partidul. Consacrat edificării societății de mîine, cu alte cuvinte, triumfului religiei comuniste (căci comunismul are comun cu alte religii doar faptul că își plasează Paradisul în viitor) Partidul, este aripa activă, luptătoare a Statului comunist. Dacă statul comunist apare, ca orice stat burghez, static și cu înclinații pacifiste, Partidul semnifică acțiunea și lupta continuă. De aici o dualitate a oricărui regim comunist; pe de o parte există Statul, care, folosind un vocabular comun, pretinde să aplice Legea și garantează drepturile și libertățile individuale; pe de altă parte Partidul, mobilizat permanent pentru apărarea revoluției, dînd ascultare propriilor sale legi speciale și supus propriei sale discipline și morale. Statul pare să existe în pace; Partidul este veșnic în luptă.

Dualismul este, cu toate acestea, doar aparent, căci cel dintîi scop al Partidului — un scop deja atins nu numai în Rusia, ci și în țările — satelit — este acela de a lua în stăpînire Statul, de a se identifica cu acesta, de a se substitui Statului în exercițiul puterii. În fapt, Statul, a cărui Constituție ar trebui să slujească întregii comunități, devine doar un fel de cochilie goală de conținut, în timp ce Partidul, a cărui menire este să ducă la îndeplinire și să desăvîrșească revoluția, devine realitatea supremă. Confuzia care se naște dintr-o astfel de identificare a Statului cu Partidul îi permite acestuia din urmă, pentru a-și păstra cu orice preț puterea, să-și ducă războiul împotriva individului nu în numele său propriu, ci în cel al binelui public. Astfel, cei ce se opun comunismului, chiar cei mai degrabă indiferenți ori oportuniști, dacă convingerile lor par îndoielnice, sînt atacați ca inamici ai Statului, dușmani ai legii publice, criminali și trădători. Acest tip de confuzie devine normă în viața publică și determină relațiile interindividuale în „democrația populară”.

Să analizăm cîteva exemple din viața publică ori internațională. Națiunile-satelit sînt, așa cum cu siguranță ați auzit de cînd Moscova o tot afirmă, state totalmente suverane. În cursul dezbaterilor internaționale a fost afirmată stăruitor pînă și deplina și absoluta suveranitate a Albaniei. E foarte posibil să fie adevărat. De ce n-ar fi țările-satelit, inclusiv Albania, suverane? Ceea ce trebuie să știm, este ce înțeles i se mai poate atribui termenului de Stat? În toate țările de după Cortina de Fier, Partidul Comunist, preluînd puterea s-a substituit Statului. Dar partidele comuniste din fiecare dintre aceste țări reprezintă doar o fracțiune a unui întreg mai mare; ele sînt părți integrale ale marelui Partid Comunist condus de Moscova.

Acest întreg mai mare își impune voința asupra fiecărei fracțiuni, în schimbul sprijinului său. Toate aceste fracțiuni ale unui unic și mereu același partid se supun acelorași legi, urmează aceeași disciplină de fier și execută ordinele aceluiasi conducător. În aceste condiții, ce valoare are suveranitatea Albaniei? Un stat satelit poate fi suveran, dar conducătorii săi nu. Ei dau ascultare poruncilor unui stăpîn. Nu așa-numitul suveran este cel care hotărâște, ci acest stăpîn străin.

Iată de ce am văzut și vedem însă în Polonia, în Bulgaria, în Ungaria oameni publici, chiar miniștri, ieri comuniști binecunoscuți, judecați și condamnați pentru trădare, nu pentru că nu și-ar fi slujit cum trebuie țara, ci pentru că au dezamăgit sau au îngrijorat Partidul care este fidel Moscovei, care s-a substituit țării lor și care s-a autonumit Polonia, Bulgaria sau Ungaria.

Cazul lui Tito este chiar mai flagrant. Dictatorul iugoslav are multe păcate pe conștiință, dar nu poate fi acuzat că a renunțat sau a trădat suveranitatea țării sale. Cu toate acestea Tito este denunțat și expus atacului public ca „trădător”! Vom reveni la cazul său, căci el aruncă lumină asupra unor practici care multă vreme au rămas necunoscute.

Cele arătate deja în legătură cu viața publică ne permit să înțelegem mai bine ce se întîmplă într-o țară atunci cînd acest organism particular, fuziunea Partid-Stat intră în relație cu individul izolat. Și în acest raport se păstrează o fațadă, iar Statul pare să-și exercite funcția sa firească de garantare a drepturilor civile, politice și religioase ale cetățeanului. Statul o face prin înscrierea acestora în Constituție, așa cum e cazul în Rusia Sovietică, sau prin încheierea unor angajamente solemne, așa cum au făcut România, Ungaria, și Bulgaria, care au semnat tratate de pace cu Statele Unite, Anglia și Uniunea Sovietică. Dar cînd se pune problema îndeplinirii acestor angajamente intervine Partidul; numai el are dreptul de a interpreta Constituția și tratatele. Partidul, așa cum am văzut, este un instrument de luptă, creat pentru a purta Războiul Sfînt pentru mersul înainte al revoluției și, mai ales, pentru păstrarea puterii. Ca urmare el nu va mai recunoaște nici un drept pentru acei cu care se află în război. Pentru Partid adversarii sînt criminali și răufăcători care încearcă să distrugă în fașă societatea viitorului. Trebuie, deci, ca aceștia să fie scoși imediat în afara societății, în afara Statului, în afara Legii.

Identificarea Statului cu Partidul, despre care am vorbit, a creat în toate țările cu regim comunist o clasă de Paria, care include cea mai mare parte a populației. Acești oameni sînt exilați între hotarele propriei patrii, căci se află dincolo de limitele Legii. În nemiloasa luptă pe care comunismul o duce împotriva neamului omenesc, aceștia sînt prizonierii de război ai comuniștilor.

Pentru a pune în evidență ticăloșenia acestor prizonieri, Partidul alege pe unii dintre ei, de obicei pe cei mai cunoscuți și mai reprezentativi membri ai acestei desperate, dar neînfricate umanități, și-i scoate în afara legii, nu pentru a fi judecați, căci sînt dinainte condamnați, ci pentru a face publică degradarea și pedepsirea lor. Vedem atunci trecînd prin fața acestor tribunale, care, ca și Statul păstrează podoabele și veșmintele Justiției, dar care, iarăși asemenea Statului, sînt găunoase și fără substanță, pe cei mai buni cetățeni ai fiecărei țări. Vedem un cardinal Mindszenty, care asemeni multor alți prelați și credincioși din Ungaria, Cehoslovacia, Polonia, România, s-au opus comunismului în numele credinței și al creștinismului, vedem un Petróf,

curajosul lider agrarian din Bulgaria, apărător al pământului, fidel aspirațiilor semenilor săi țărani, vedem un alt mare conducător creștin și agrarian, pe românul Iuliu Maniu, a cărui arzătoare credință în democrație a luminat viața politică a țării sale timp de un sfert de veac, și alți sute de mii, unii cunoscuți, alții neștiuți, dar cu toții vinovați a se fi aflat de partea Omului în lupta dintre Comunism și Umanitate. Toți au îndurat același calvar, de la parodia justiției pînă la eșafod sau la munca silnică pe viață.

Ar fi interesant să examinăm îndeaproape și o altă armă folosită pentru înfrîngerea rezistenței umane, și anume Legea, așa cum este ea formulată și aplicată în Statele dominate de Partidul Comunist, dar un astfel de studiu m-ar duce prea departe. Acelora dintre dvs. care sînt interesați de subiect le recomand voluminoasa lucrare a D-lui Andrei Vișinsky, un mare expert în probleme de Legi Sovietice. Sintetiți fără îndoială la curent cu faptul că elocventul Ministru al Afacerilor Externe al URSS a fost ieri un nu mai puțin elocvent procuror și că, grație cunoștințelor sale privind scopurile și metodele justiției sovietice el a cerut și a obținut condamnarea citorva dintre cei mai renumiți apostoli ai revoluției. Prezentarea detaliată pe care acesta o face acestei ramuri a științei sovietice este extrem de prețioasă și necesită o analiză aprofundată. Aici vom consemna doar că părerile eminentului jurist sovietic privind bazele justiției sînt foarte departe de mindrul dicton latin „Fiat justitia, ruat caelum” (Să se facă dreptate, chiar de se prăbușește cerul). Concepția d-lui Vișinsky asupra justiției este mai puțin abstractă și cu mult mai practică. În opinia sa justiția trebuie să fie determinată de interesele și aspirațiile comunității, ea trebuie să garanteze siguranța Statului și să ducă societatea spre o lume mai bună. Dacă ne aducem aminte că într-un regim totalitar Statul, țara, lumea — și mai cu seamă Lumea Mai Bună — înseamnă pur și simplu Partidul, avem definiția unei justiții militante, nimic altceva decît o armă de luptă, un instrument de dominare, perfect adaptat nevoilor unui dictator, fie el nazist, fascist sau comunist. Cit de departe sîntem de acea concepție privitoare la lege care a determinat dezvoltarea întregii noastre civilizații, făcînd din Om rațiunea și scopul tuturor drepturilor.

Multă vreme oamenii și-au imaginat justiția ca o zeiță oarbă, cu o eșarfă pe ochi, ca dovadă a imparțialității. Am văzut-o cu balanța în mînă și cu sabia alături. Jurisprudența totalitaristă a smuls eșarfa de pe ochii zeiței și a aruncat sabia pe balanță, ca să atirne mai greu. O justiție devalorizată și mutilată s-a aruncat în lupta împotriva Omului.

La prejudiciile aduse de o justiție astfel concepută trebuie adăugate metodele folosite de slujbașii Partidului: poliția, serviciile secrete, autoritățile responsabile cu investigarea și cercetarea, întregul angrenaj al unei puteri care acționează în tăcere și întuneric, fără limite legale ori constituționale. De la misteriosul agent la care în atitea rînduri s-a referit Dl. Churchill care bate noaptea la ușa victimelor sale, intră în casă, îi întrerupe orice legătură cu viața și îl duce undeva, într-un loc secret, pentru proces, și pînă la anchetatorii subtili care îl scormonesc pînă în adîncul sufletului, nu pentru a-i smulge secretul, de care puțin le pasă, ci pentru a-l umple de confuzie și pentru a-i stoarce mărturisiri de care au nevoie din Dumnezeu știe ce motive — toți dușmanii Omului sînt aici, gata să se năpustească asupra prăzii. Delatorii, inchiזורii, birocrații servili, judecătorii înspăimîntați, partizanii fanatici, pe jumătate nebuni, sadicii călăi, toți acești ucenici ai justiției totalitariste sînt încîntați să lucreze în secret. Ei îl au pe

Om la dispoziția lor, închis între patru pereți, rupt de lume, și pot dispune de el și de scinteia de umanitate din el după voința și bunul lor plac.

Lupta care se dă acum în nenumărate celule secrete pentru a stinge lumina spiritului și a deforma conștiința umană este unul dintre cele mai îngrozitoare fapte ale istoriei. Când au apărut primele mărturisiri ciudate la faimoasele procese de la Moscova din 1936, abia am cutezat să explorăm misterul. Unele cărți foarte citite — mă refer, printre altele, la *Darkness at Noon* a lui Koestler — au încercat să dezvăluie secretul. Încă tremurând, înfiorați de poveste, am continuat să credem că o astfel de scriere se poate referi doar la o lume imaginară. Cu toate acestea, de atunci încoace Rusia Sovietică și-a exportat metodele judiciare și a împărțit beneficiile cu toate țările de dincolo de Cortina de Fier. Astăzi mărturiile absurde și de neînțeles în mijlocul unui proces politic nu ne mai miră; ele se înscriu în scenariul obișnuit al evenimentelor. Dar n-ar trebui să uităm atât de ușor că fiecare asemenea confesiune implică tragica prăbușire a unui suflet. Am văzut cu toții portretele cardinalului Mindzenty înainte și după tratamentul ce i s-a aplicat, tratament care a dus la tulburătoarea lui mărturisire. De atunci am auzit și ultimele cuvinte ale unui alt maghiar, fost ministru comunist, Rajk, care a fost acuzat de înaltă trădare: „Recunosc totul și nu am nimic de adăugat. Am fost o marionetă în mâinile lui Tito și ale stăpînilor săi americani. Vreau să spun dinainte că merit sentința care se va pronunța împotriva mea”. Sentința a fost moartea. Partidul, care era în același timp acuzator, judecător și arbitru l-a trimis pe Rajk în fața plutonului de execuție, mulțumit că, înainte de a-i nimici trupul, i-a „purificat sufletul”, cu alte cuvinte l-a convins să-și asume responsabilitatea pentru unele „crime” pe care era preferabil să le afirme în mod public.

Pentru cei care încă n-au înțeles, există astăzi numeroase explicații oferite de către cele mai autorizate surse comuniste. De pildă, dl. Moshe Piyade, eminent ideolog al comunismului iugoslav, declară în legătură cu procesul de la Budapesta: „Acest proces semnifică pătrunderea în Europa a întunecatelor metode folosite de serviciile sovietice de contraespionaj. Este mai mult decât o provocare; procesul demonstrează totala și neîndurătoarea degradare a unor partide comuniste”.

Pentru dl. Piyade, care este el însuși comunist, aceasta este mai degrabă o problemă a degradării unor anumite fracțiuni ale partidului. Nouă răul ne apare cu mult mai semnificativ, este vorba de degradarea Omului însuși, ca o consecință a faptului că în regimul comunist partidul preia controlul întregii vieți publice și private a națiunii.

Trebuie să evidențiez o altă cauză, cea mai periculoasă dintre toate, pe care comunismul, odată ajuns la putere, o folosește în lupta sa împotriva Omului, este vorba de minciună, impusă ca Adevăr oficial. Minciuna, răspîdită prin cea mai insidioasă și convingătoare propagandă, are menirea nu doar să îndrume, dar să și modeleze întreaga viață a unei nații. Scopul ei inițial a fost acela de a pregăti treptat poporul pentru viitoarea lume nouă mai bună, dar cum revoluția și-a schimbat caracterul, obiectul acesteia a devenit garantarea menținerii Partidului la putere. Aceasta este explicația pentru faptul că Adevărul oficial, dogma bisericii comuniste de la Moscova, a devenit tot mai conservatoare, tot mai reacționară, a eliminat orice aspirație, orice libertate din orice zonă a gândirii și activității umane. Minciunile pene-

trează în trecut și rescriu istoria potrivit necesităților Partidului. (De exemplu, istoria bolșevică reține numai numele conducătorilor care au rămas la putere, ceilalți fiind scoși din evidențe). Minciunile sînt impuse tinerei generații de la o vîrstă fragedă, așa încît aceasta să poată învăța numai atît cît e necesar pentru a deveni un instrument docil în mîinile autorităților. Minciunile țîn de arta de a stimula inspirația și creația liberă. Minciunile dirigează știința spre scopuri utile guvernanților, suprimînd în același timp orice libertate de cercetare, critică și gîndire. Minciunile pervertesc întregă viață publică și distorsionează ideea de democrație și cea de pace. Omul, hăituit din toate părțile, mai poate spera să scape de investigațiile justiției comuniste trăind izolat, fără drepturi sau libertăți, departe de politică. Dar cum poate el scăpa de permanenta amenințare a Minciunii omniprezente? În trecut nu se poate refugia, căci istoria a fost confiscată de către Partid. În arte nu poate afla mîngîiere, fiindcă sculptura comunistă nu-i oferă decît busturi ale lui Stalin, iar poezia comunistă după ce i-a alungat din templu pe „cosmopoliți” pe „individualiști”, pe „spiritualiști” și pe „idealiști”, își petrece timpul glorificînd viața din colhozuri. Nu-și poate lărgi orizontul cunoașterii ori să afle ce se mai întîmplă în lume ca în fiecare zi, la orice oră să citească în ziar sau să audă la radio că: „În timp ce în țările capitaliste situația economică se înrăutățește pe zi ce trece... în țările cu democrație populară, dimpotrivă, se constată un puternic avînt al tuturor ramurilor economiei naționale, precum și un mare progres în nivelul cultural și material al populației. Am citat un pasaj din cea mai recentă cuvîntare ținută de dl. Vișinsky la Națiunile Unite. Și găsim un pasaj aproape identic cu acesta în lungul discurs de acum 2 zile de la Moscova al d-lui Malinkov.

Omul care trăiește dincolo de Cortina de Fier, aproape strivit de mizeria existenței sale, știe bine că nimic din toate acestea nu e adevărat. Și mai știe, și acest fapt, îi sporește confuzia și sentimentul de degradare, că nici măcar nu se presupune că le-ar crede. Tot ce i se cere este să pretindă că le crede, și mai cu seamă, să nu lase vreodată loc vreunui dubiu. În caz contrar va fi socotit delicvent și trădător.

Pentru ca să înțelegeți subtilitatea pe care trebuie să o dovedească cei de dincolo de cortina de fier pentru a interpreta adevărul oficial, vă voi da exemplul lui Tito. Vă amintiți fără îndoială, că în acuzația formulată de către Cominform în iunie 1948 împotriva lui și a camarazilor lui, se arăta că dictatorul iugoslav se făcuse vinovat de favorizarea micii proprietăți agricole, în loc să fi stimulat colectivizarea pămîntului. A fost acuzat, de asemenea, că a păstrat o guvernare de coaliție, în locul uneia strict comuniste și că a arătat o totală lipsă de respect față de anumiți funcționari sovietici și agenți ai poliției secrete care acționau pe teritoriul iugoslav. Gravitatea acestor acuzații rezidă în aceea că acțiunile îndreptate împotriva Mareșalului Tito se desfășurau în strictă conformitate cu ordinele propagandei comuniste oficiale. Moscova susținuse permanent că noile regimuri din estul Europei trebuia să mențină la putere guverne de coaliție, să respecte mica proprietate țărănească și să păstreze intactă suveranitatea națională a diferitelor lor state. Tito era de fapt învinuit pentru că luase toate aceste recomandări ad literam, și fiindcă nu izbutise să le înțeleagă completa lor ipocrizie. Se făcea vinovat de cea mai gravă crimă pe care o poate comite un comunist: crima de trădare a Legii Minciunii.

(va urma)